

آسیب شناسی امنیت کلانشهرها با تأکید بر مدیریت سکونتگاه‌های غیررسمی کلانشهر تهران

مهدی پروین^۱، علیرضا استلاجی^{۲*}

۱. دانشجوی دکتری گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، واحد یادگار امام (ره) شهرری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۲. گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، واحد یادگار امام (ره) شهرری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۶/۱۰

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۴/۰۲

چکیده

در دهه‌های اخیر با افزایش جمعیت و تغییر نسل‌ها و فرهنگ‌های مختلف در کلانشهرها و تغییر شیوه زندگی، امنیت به چالش بسیار مهم تبدیل شده است. امنیت با رضایت‌مندی، آسایش شهروندان و مطلوبیت زندگی در قالب توسعه پایدار انسانی و شاخصی برای کیفیت زندگی ارتباط پیدا می‌کند. احساس ناامنی موجب تهدید حضور پذیری افراد در فضای شهری می‌گردد، نشاط و سلامتی را مختل می‌کرده و مشارکت عمومی را به حدال می‌رساند. بر این اساس پژوهش حاضر با هدف آسیب شناسی امنیت کلانشهرها با تأکید بر مدیریت سکونتگاه‌های غیررسمی تهران و تعیین عوامل مؤثر بر ناامنی پایتخت صورت گرفته است. این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت توصیفی و پیمایشی و از نوع تحلیلی است. با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و بر اساس فرمول کوکران، حجم نمونه ۳۸۳ نفر برآورد شده است و برای شناسائی مؤلفه‌ها و متغیرهای امنیت از ابزار پرسشنامه استفاده شده در قالب ۵ مؤلفه ساختاری، مدیریتی، محتوایی، قانونی و اقتصادی-اجتماعی مورد مطالعه قرار گرفته است.

یافته‌ها بیانگر این است که، در عامل اول نگرش یکپارچه در مدیریت امنیتی و نبود ائتلاف بین متخصصان حوزه‌های امنیتی، در عامل دوم، سنتی بودن برنامه‌ریزی‌های امنیتی و تعدد نگرش و دیدگاه‌های سیاسی در سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت، عامل سوم، رواج فرهنگ قانون گریزی، اختلافات فرهنگی و تراکم جمعیت، عامل چهارم، عدم امنیت و ایمنی کافی در رفت و آمد شب، عامل پنجم، ضعف ضوابط، طرح‌ها و برنامه‌های مصوب و عامل ششم، شفافیت پایین قوانین دارای بیشترین تأثیر در آسیب پذیری سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت می‌باشند. ضعف ضوابط، طرح‌ها و برنامه‌های مصوب و کمبود بودجه و تجهیزات امنیتی از متغیرهای تأثیرگذار بر امنیت سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت است و در این زمینه باید گفت آسیب پذیری مدیریتی، قانونی و ساختاری سبب ناامنی، قانون گریزی، اختلافات فرهنگی و عدم امنیت و ایمنی در قبال سکونتگاه‌های غیررسمی کلانشهر تهران می‌گردد.

کلیدواژه‌ها: امنیت، آسیب شناسی، مدیریت، سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت..

مقدمه

امنیت به عنوان بنیادی ترین نیاز انسان در جامعه بشری به شمار می رود. سرزندگی شهری، اعتماد به نفس، خلاقیت و رسیدن به کمالات انسانی در سایه امنیت امکان پذیر است (پاپلس، ۲۰۱۴: ۴۳). امنیت پیش زمینه اجتماع سالم و بستر ساز توسعه جوامع انسانی است و به طور کلی با رضایت‌مندی، آسایش شهروندان و مطلوبیت زندگی در قالب توسعه پایدار انسانی و شاخصی برای کیفیت زندگی و اقتصادی ارتباط پیدا می‌کند. امنیت مفهومی متشکل از دو بعد ذهنی و عینی است. از بعد عینی، امنیت اجتماعی به معنای ایجاد شرایط و موقعیت ایمن برای افراد جامعه و از بعد ذهنی، به معنای احساس امنیت می‌باشد (پوراحمد، ۱۳۹۳: ۴) (جعفری، ۱۳۹۷: ۶۳). بر این اساس امنیت، ارتباط مستقیمی با ذهنیت و ادراک مردم دارد. اگر مردم جامعه‌ای احساس کنند که پدیده امنیت کمرنگ شده و یا کاهش یافته است، ممکن است در مرحله اول آن را فقط به عنوان یک واقعیت ذهنی تلقی کنند، اما در مرحله بعد و به نحو ناخودآگاه به عنوان پدیده‌ای بیرونی تجلی خواهد یافت. به عبارت دیگر امنیت، فرآیند روانی - اجتماعی ناشی از افکار عمومی و نگرش جامعه به امنیت و درک هر فردی از شرایط اجتماعی است. بر این اساس شکل گیری احساس امنیت از لحاظ روان شناختی معطوف به شرایط اجتماع، کنش‌ها و حوادث آن از یک سو و از سوی دیگر نوع برداشت و سطوح ادراکی در ساختار فرهنگی است (گودرزی، ۱۳۹۹). انسان و فضای شهری دارای ارتباط اجتماعی و فرهنگی هستند که این ارتباط منجر به اهمیت بخشیدن فضا، فرم و عملکرد می شود (سینگرمن، ۲۰۱۱: ۲۶). بعلاوه فضای شهری ظرفی است که در داخل امنیت قرار می گیرد. به عبارت بهتر امنیت و فضای شهری ظرف و مظروف همدیگر هستند (میشل، ۲۰۰۸: ۷۷). بنابراین ساخت و طراحی فضاهای شهری بر فرآیند زندگی اجتماعی تأثیر گذاشته و می‌بایست از نظر جسمی و روانی برای شهروندان کارایی داشته باشد (پالیدا، ۲۰۱۶: ۱۴۲). با احساس عدم امنیت در جامعه با آسیب‌های زیادی از جمله، اقتصادی، اجتماعی، ساختاری، مدیریتی و قانونی مواجه خواهیم شد. با این تفاسیر برای پیشرفت، توسعه و تکامل و همچنین شکوفایی استعدادها، تأمین آرامش در جامعه و توسعه اجتماعی، خلاقیت و فعالیت ارزشمند، نیازمند ایمنی و امنیت هستیم (ترزویو، ۲۰۱۹: ۲۸۵).

اهمیت و ضرورت پژوهش از آنجا ناشی می شود که بدون ایجاد امنیت، نمی توان انتظار کارایی از ساختار شهری به مثابه سیستمی از اجزا و عناصر، برای سکناگزینی شهروندی و زندگی همراه با رفاه و کرامت انسانی را داشت. در این میان بین امنیت واقعی و احساس امنیت ساکنان که از ادراک ذهنی نسبت به فاکتورهای امنیت بخش حاصل می شود، تفاوت زیادی وجود دارد (شکرپیگی، ۱۳۹۵: ۹۰). علاوه بر این امنیت شهری، دارای نقشی اساسی در میزان انسجام اجتماعی و امنیت ملی می‌باشد، این همه را می توان دلیلی برای بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهرها دانست (خوش‌فر، ۱۳۹۴: ۴۵). با افزایش جمعیت و شهرنشینی به خصوص در کلانشهرها، امنیت را تحت تأثیر قرار می گیرد. در قرن بیست و یکم، جمعیت شهرنشین دنیا به مرز ۵۰ درصد کل جمعیت جهان رسیده و پیش بینی می شود در سال ۲۰۲۵ میلادی از مرز ۶۱ درصد تجاوز نماید که این امر، ضرورت پرداختن به آسیب‌های ساختارهای مدیریتی، قانونی، اقتصادی و اجتماعی که با افزایش جمعیت و ناامنی، دچار بحران و خدشه می‌شوند را بیش از گذشته ضروری می‌سازد. هم‌چنین در سال‌های اخیر با روند رو به رشد جمعیت و ساکن شدن افراد بسیار، ساخت و ساز غیرقانونی در سکونتگاه‌های غیررسمی و تبدیل به رویه و ناگزیر روستاها به شهر و قرار گرفتن

در محدوده خدمات شهری، کلانشهرها را با مشکلات ساختاری و محتوایی روبرو کرده است. اما نکته بسیار مهم و ضروری این است که وجود سکونتگاه‌های غیررسمی ظرفیت و پایداری شهرها را هدف گرفته و تهدید مهمی برای رشد و توسعه شهرها می‌باشد.

مهم‌ترین مسأله این تحقیق از اینجا ناشی می‌شود که با ادامه افزایش جمعیت کلانشهرها و نبود برنامه‌ریزی برای جلوگیری از مهاجرت روستائیان منجر به گسترش سکونتگاه‌های غیررسمی می‌گردد که به دنبال آن حاشیه نشینی و ناامنی از معضلات گریبانگیر در دهه‌های اخیر است. بر اساس آمار موجود، حاشیه نشینی در تهران نسبت به ده سال اخیر ۶ برابر شده است. فقط در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ حاشیه نشینی در تهران تا ۳۰ درصد افزایش پیدا کرده است و این روند در آینده حتماً تشدید خواهد شد. هم‌چنین ۴۰ درصد از جمعیت شهر تهران و ۳۰ درصد جمعیت شهری امروز حاشیه نشین هستند و این رقم هم‌چنان در حال افزایش است.

هدف پژوهش حاضر آسیب شناسی امنیت کلانشهرها با تأکید بر سکونتگاه‌های غیررسمی است. برای دستیابی به این هدف، پژوهش حاضر در پی پاسخگویی این سؤالات است که؛ امنیت کلانشهرها به خصوص تهران با چه آسیب‌هایی مواجه هستند؟ و کدام آسیب دارای بیشترین نقش در سکونتگاه‌های غیررسمی می‌باشند؟

روش پژوهش

امنیت با ابعاد مختلف قدرت، تهدید و ساختار جامعه روبرو است (کالدور، ۲۰۱۸: ۹۶). مراجع امنیت شامل امنیت یکایک شهروندان، امنیت ملت، امنیت رژیم و امنیت دولت هستند (کراهن، ۲۰۱۰: ۷۴). به اعتقاد کرمونا در بحث امنیت فضاهای شهری، ترس یا احساس ناامنی، یکی از مهم‌ترین عوامل تهدیدکننده حضور مردم در عرصه‌های عمومی است که این امر نشاط و سلامتی مختل کرده و هزینه زیادی برای جامعه تحمیل می‌کند. هم‌چنین اشنایدر معتقد است، کاهش امنیت، باعث بی‌اعتمادی، رواج بدبینی، شایعه و نداشتن مشارکت و همکاری در برنامه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و امنیتی کشور می‌شود و این روند، بستر مناسبی برای آشفتگی اجتماعی و تهدید امنیت داخلی خواهد بود. در واقع مؤلفه امنیت اشاره به جرائم علیه اشخاص و اموال آن‌ها دارد که در صورت عدم تأمین شرایط پیش‌گیری کننده، اموال و جان حاضران، عابران و ناظران را به‌صورت بالقوه و بالفعل تهدید خواهد نمود. یک فضای شهری امن در معنای کامل آن شامل هر دو مؤلفه فوق‌الذکر می‌شود و شرایطی که از فصل مشترک این دو به وجود آید را می‌توانیم به‌عنوان فضای شهری امن توصیف کنیم (کرمونا، ۲۰۱۹: ۴۵).

جدول ۱ - مفاهیم و ابعاد تفرق‌های سیستم شهر، منطقه و نظام برنامه‌ریزی

اهداف و اهداف	ابعاد
ماهیت و اهداف	آسیب شناسی ساختاری، چالشی است که با رویکردها و راهبردهای مختلفی از سوی سکونتگاه‌های غیررسمی کلانشهرها دنیا روبه‌رو شده است. سستی و بخشی بودن نظام برنامه‌ریزی در آمایش امنیت موجب تهدید ساختارهای مدیریتی، نهادی و قانونی در شهرها می‌گردد که این روند با عدم تعریف سازوکارهای تحقق بخش رویکردهای امنیتی و عدم تلفیق جایگاه مدیریت امنیت نزد سازمان‌های ذی‌مدخل سکونتگاه‌های غیررسمی تشدید می‌یابد.

این مفهوم را باید در تفرق میان سازمان‌های مختلف مدیریت سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت جست و جو کرد. عمیق بودن نابرابری‌های اجتماعی و فرهنگی، فقدان سازوکارهای ایمنی و امنیتی در سازمان‌های ذی مدخل، عدم هم افزایی نهادها و تشریک مساعی نهادهای مدیریت سکونتگاه‌های غیررسمی موجب تشدید شدن بعد ماهیتی امنیت می‌گردد.	آسیب شناسی محتوایی
تغییرات زیاد در سطوح مدیریت امنیتی، نبود ائتلاف بین متخصصان حوزه‌های امنیتی، تعدد نگرش و دیدگاه‌های سیاسی عدم مشارکت سازمان‌های مردم نهاد در حوزه امنیت پایتخت از مؤلفه‌های مهم دیگر در مدیریت امنیتی سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت می‌باشد.	آسیب شناسی مدیریتی
عدم تعریف دقیق قانون امنیت و ایمنی در سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت، ضعف ضوابط و مقررات، عدم حکمروایی خوب شهری در میزان شفافیت، پاسخگویی، نظارت موجب تشدید بعد قانونی سکونتگاه‌های غیررسمی می‌گردد.	آسیب شناسی قانونی
تنوع فرهنگی، درآمدهای پایین، قانون گریزی، افزایش مهاجرین، تراکم جمعیت در حریم پایتخت از اساسی ترین آسیب‌های سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت به حساب می‌آید که تشدید این مورد سایر بخش مدیریت شهری را دچار تخلخل خواهد کرد.	آسیب شناسی اقتصادی اجتماعی

پژوهش‌های داخلی و خارجی متعددی در زمینه امنیت شهری و احساس امنیت صورت گرفته است در ادامه به برخی از این پژوهش‌ها اشاره می‌گردد.

جدول ۲ - پیشینه تحقیق

عنوان تحقیق	پژوهشگر	نتایج
سیاست‌های امنیت شهری و تأثیر آنها بر اثربخشی جمعی	(لین، ۲۰۲۰)	نتایج این تحقیق حاکی از این است که ساکنان اجرای قانون سخت را به نفع خود می‌دانند و در صورت امکان روابط اجتماعی بین ساکنان و نیروهای امنیتی، تأثیر مثبت بر جمعی گذاشته است. از این رو، سیاست‌های امنیت شهری با کاهش کارآیی جمعی، به ایجاد سرمایه‌های اجتماعی را منحرف کمک کرده است.
امنیت شهری در مناطق حاشیه نشین	(فیلیپی، ۲۰۲۰)	این تحقیق رابطه بین فعالیت‌های جنایی و ویژگی‌های مکانی و پیکربندی شبکه خیابانی را مورد هدف قرار داده است. نتایج نشان می‌دهد که برنامه‌ریزی و طراحی شهری به شدت بر وقوع جرم تأثیر می‌گذارد و نقاط جرم و جنایت به مؤلفه‌های روشنایی، نشاط و تنوع، دید، چهره‌های فعال، قلمرو و نگهداری بستگی دارد.
مدل‌های مدیریت مهندسی برای امنیت شهری	(مصطفی، ۲۰۱۶)	این تحقیق با هدف پرداختن به چالش‌های مدیریتی و مبادلات تجاری که فرماندهان پلیس هنگام طراحی راهبردهای گشت زنی با آنها روبرو هستند انجام گرفته است. چارچوب پیشنهادی از طریق مدل ریاضی و شبیه سازی برای به دست آوردن بهترین استراتژی‌های گشت زنی برای پلیس اجرا می‌شود و نتایج شبیه سازی نشان می‌دهد که با استفاده از چارچوب پیشنهادی می‌توان عملکرد گشت را بهبود بخشید.
تأثیر ارتقاء شهری بر درک ایمنی در سکونتگاه‌های غیررسمی	(ناصر، ۲۰۱۳)	در این مقاله با بررسی دو سؤال تأثیر روشهای بهسازی شهری در بوکال مورد بررسی قرار گرفته است: از چه طریق مداخلات در این شهرک غیررسمی بر کیفیت زندگی ساکنان تأثیر گذاشته است؟ چگونه این اثرات با تغییرات در درک ایمنی در این زمینه ارتباط دارد؟ در این نظرسنجی ۱۴۱ نفر از ساکنان Bouakal و ساکنان محلی برای جمع آوری سطح ایمنی درک

شده انتخاب شدند. در این مقاله نتیجه گیری می شود که بهسازی شهری کیفیت زندگی را بهبود بخشیده و بر درک ایمنی در شهرک تأثیر مثبت دارد.		
نتایج نشان می دهد که، مدیریت شهری یکی از عوامل تأثیرگذار بر ایجاد امنیت اجتماعی شهروندان می باشد که با گسترش روزافزون شهرنشینی و توسعه شهرها، به ویژه در دهه های اخیر و چالش هایی که شهرها با آن مواجه هستند، اهمیت آن افزایش یافته است.	(سالار، ۱۳۹۹)	تأثیر تعامل مدیریت شهری بر امنیت اجتماعی
نتایج نشان می دهد که، امنیت زنان در شهر تهران از وضعیت بهینه ای برخوردار نیست و این نتایج با نظریات جامعه شناسی انطباق دارد؛ بنابراین، فضای شهری و عوامل افزایش دهنده و عوامل کاهش دهنده امنیت و تهدیدات آنها بر نحوه نگرش زنان بر مقوله امنیت اثر قابل توجهی دارند.	(بخشنده، ۱۳۹۹)	مقایسه احساس امنیت اجتماعی زنان در شهر تهران
نتایج نشان می دهد که، سرمایه اجتماعی پلیس و توانمندی و فعالیت اجتماعی پلیس رابطه مستقیمی با افزایش احساس امنیت اجتماعی در میان شهروندان دارد و با افزایش این متغیرهای اجتماعی مرتبط با پلیس، احساس امنیت شهروندان افزایش می یابد.	(گودرزی، ۱۳۹۸)	بررسی تأثیر متغیرهای اجتماعی مرتبط با پلیس بر احساس امنیت اجتماعی
نتایج نشان می دهد که، ویژگی های سنی پاسخ دهندگان، سطح تحصیلات و اشتغال آنان رابطه معناداری آماری وجود ندارد. بین مدت سکونت پاسخگویان و میزان احساس امنیت آنان، رابطه معناداری آماری وجود دارد و رابطه بین اصول و معیارهای امنیت اجتماعی با احساس امنیت زنان به لحاظ آماری معنادار می باشد.	(امانپور، ۱۳۹۸)	بررسی هویت اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی
نتایج نشان می دهد که، توجه متولیان امنیت به مؤلفه های فرهنگی و اجتماعی می تواند به بهبود امنیت به ویژه امنیت مشارکتی در فضای شهر کمک زیادی کند.	(محسن، ۱۳۹۷)	بررسی مشارکت شهروندان در برقراری نظم و امنیت شهری
نتایج این تحقیق حاکی از این است که مهم ترین پیامدهای امنیتی حاشیه نشینی به طور عمده در بعد امنیت اجتماعی (افزایش جرم و جنایت، کاهش احساس امنیت و افزایش شکاف بین طبقات)، در بعد امنیت زیست محیطی (افزایش آلودگی، کاهش زمین های کشاورزی و کمبود منابع آب) و در بعد امنیت اقتصادی (افزایش قاچاق، گسترش مشاغل غیررسمی و...) ظهور و بروز داشته اند.	(عبدی، ۱۳۹۶)	تبیین مفهومی پیامدهای امنیتی حاشیه نشینی شهری
ضعف ضوابط، طرح ها و برنامه های مصوب و کمبود بودجه و تجهیزات امنیتی از متغیرهای تأثیرگذار بر امنیت حریم پایتخت است و در این زمینه باید گفت آسیب پذیری مدیریتی، قانونی و ساختاری سبب ناامنی، قانون گریزی، اختلافات فرهنگی و عدم امنیت و ایمنی در قبال حریم کلانشهر تهران می گردد.	(خلیجی، ۱۳۹۹)	آسیب شناسی امنیت کلانشهرها با تأکید بر مدیریت حریم پایتخت
نتایج حاصل از پژوهش نشان می دهد شهرستان های بانه و بیجار بر اساس شاخص های پژوهش، در وضعیت مطلوب امنیت شهری هستند و شهرستان های مریوان، دهگلان و سروآباد در وضعیت نامطلوب امنیت شهری قرار دارند.	(خلیجی و صادقی، ۱۳۹۹)	ارزیابی احساس امنیت شهری با رویکرد پایدار ملی (مورد مطالعه: استان کردستان)
عدم تعریف قانونی از مظنونین جرم ترور و همچنین نادیده انگاشتن ضرورت اعطای اختیارات ویژه به پلیس در مواجهه با مظنونان جرایم تروریستی و یکسان دیده شدن این قسم از مظنونان با سایر مظنونان جرایم دیگر نه تنها می تواند زمینه ساز نقض حقوق مظنونین ترور شود بلکه محدودیت های قانونی در اعطای اختیارات ویژه به پلیس در مواقع اضطراری، سیاست های پیشگیرانه در وقوع جرایم تروریستی را با چالش های اساسی روبرو می سازد. از این رو اصلاح	(پورحصاری، ۱۴۰۱)	بررسی مؤلفه های تأثیرگذار بر بهبود کیفیت پیاده راه ها با تأکید بر امنیت شهری (نمونه موردی پیاده راه امام خمینی غربی شهر اهواز)

قانون آیین دادرسی کیفری و یا تصویب قانونی جامع در مسیر مبارزه با تروریسم ضرورتی انکار ناپذیر می‌باشد.		
---	--	--

محدوده مورد مطالعه

گسترش شهرنشینی در ایران در ابتدای سلطنت رضاشاه پهلوی روندی به شدت صعودی گرفت. پس از اصلاحات ارضی و در انتهای دهه ۴۰ تا میانه دهه ۵۰ شمسی حاشیه‌نشینی گسترده‌ای در ایران رخ داد. در این زمان، زاغه‌نشینان عمدتاً کشاورزانی بودند که از روستاها به حاشیه شهرهای بزرگ رانده شده بودند. این حاشیه‌نشینان حضور گسترده‌ای در انقلاب ۱۳۵۷ ایران داشتند. بعد از انقلاب ۵۷ و با آغاز جنگ ایران و عراق در کنار دهقانان و روستاییان، خانواده‌های معمولی غرب و جنوب غرب ایران نیز در اثر جنگ مجبور شدند به حاشیه شهرهای مرکزی‌تر و امن‌تر کوچ کنند. این افراد که در اصطلاح «جنگ‌زده» خوانده می‌شدند، حدوداً دو میلیون و پانصد هزار نفر بودند.

جنگ شوروی در افغانستان باعث شد علاوه بر جنگ‌زدگان ایرانی، دو میلیون افغان نیز به جمعیت زاغه‌نشینان شهرهای ایران اضافه شود. آنها عمدتاً در حاشیه شهرهای مشهد، زاهدان و تهران سکنا گزیدند و بدین ترتیب تا پایان دهه ۶۰ تراکم حاشیه‌نشینان در شهرهای بزرگ ایران به شکلی بی‌سابقه افزایش یافت.

شهرهای ایران تا پیش از انقلاب با مشکل گسترده کمبود مسکن مواجه بودند. انقلاب و جنگ ایران و عراق عملاً اجرای سیاست‌های تأمین مسکن در ایران را متوقف کرد. تا پایان دهه ۶۰ سرمایه‌گذاری مؤثر دولتی و خصوصی در بخش مسکن با مشکلات مضاعفی روبه‌رو بود. با توقف سرمایه‌گذاری در بخش مسکن، گروه دیگری از افراد کم‌درآمد شهرهای بزرگ هم به حاشیه‌نشینی رانده شدند.

در سال ۱۳۹۹ وزارت راه و شهرسازی ایران تعداد حاشیه‌نشینان در ایران را ۲۶ میلیون نفر اعلام کرد. یعنی از هر چهار نفر ایرانی یک نفر در سکونت‌گاه غیررسمی سکونت دارد و حاشیه‌نشین است. شهرک‌های حاشیه‌نشینان در اصل «روستای شهر» یا «شهرک‌های روستاگونه درون شهر» هستند. از نمونه شهرک‌های فقیر حاشیه‌نشینان در شهرهای ایران می‌توان به این شهرک‌ها اشاره کرد:

تهران: شهرک‌های متعدّد در منطقه ۱۶ شهر تهران

استان تهران: مناطق حاشیه‌ای در پاکدشت، قیام‌دشت، احمدآباد، حسن‌آباد، خلیج، بادامک و رامینک.

حال اگر نگاهی به وضعیت کلانشهر تهران در این زمینه بیاندازیم، می‌بینیم که براساس چکیده اسناد توسعه‌ای و آمایشی تهران، تراکم جمعیت حدود ۲۰ برابری نسبت به متوسط کشوری، وجود شهرستان‌های بی‌بهره از خدمات مختلف به ویژه درمانی و آموزشی، تمرکز امکانات در تهران و محرومیت دیگر شهرستان‌ها با وجود سهم ۵۲ درصدی از درآمدهای کل کشور با کمترین میزان بازگشت، بخشی از چالش‌های پیش روی تهران است. این اسناد حاکی است که روند آغاز سرریز جمعیت به استان تهران از سال‌های پس از انقلاب به علت جنگ شدت گرفت و در دهه‌های ۱۳۷۰ و ۱۳۸۰ به اوج رسید تا آنجا که اکنون هر ساله نزدیک به ۲۵۰ هزار نفر به این استان مهاجرت می‌کنند.

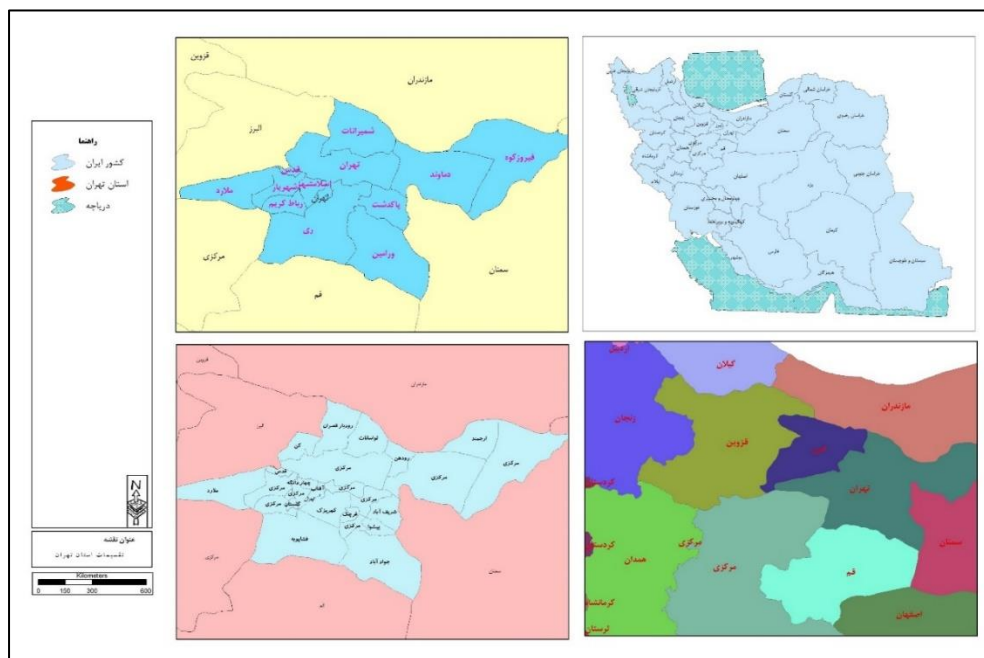
شکل ۱ - موقعیت کلانشهر تهران

روش پژوهش

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت توصیفی و پیمایشی و از نوع تحلیلی است. جامعه آماری ۸۵۶۵۶۵ نفر بوده که از این میان تعداد ۳۸۳ نفر با استفاده از نمونه گیری تصادفی ساده و بر اساس فرمول کوکران برای نمونه آماری انتخاب شدند. برای برآورد میزان نمونه، ابتدا تعداد مناطق نمونه پژوهش انتخاب شد؛ یعنی با در نظر گرفتن تعداد کل مناطق ۲۲ گانه، تعداد جمعیت، تعداد مناطق نمونه پژوهش براساس نمونه گیری تصادفی طبقه‌ای تعیین شدند و داده‌های خام برای اندازه گیری متغیرها از طریق مصاحبه و پرسشنامه گرد آوری شدند. پانل متخصصان، روایی صوری پرسش‌نامه را تأیید کرد از فرمول آلفای کروان باخ در نرم‌افزار SPSS پایایی بخش‌های مختلف پرسش‌نامه پژوهش محاسبه گردید. هم‌چنین از طریق ابزار پرسش‌نامه، مؤلفه‌های آسیب شناسی به کمک ۳۲ سؤال سنجیده شد و برای امتیازدهی آن از طیف پنج قسمت لیکرت استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش حاضر در دو بخش آمار توصیفی و با استفاده از نرم‌افزار SPSS انجام شد. در بخش آمار توصیفی با استفاده از آماره‌های نظر فراوانی، میانگین، انحراف معیار و ضریب تغییرات داده‌های پژوهش توصیف گردید. در آمار استنباطی از روش تحلیل عامل بهره گرفته شده است.

یافته‌ها

برای تعیین عوامل آسیب پذیری امنیتی سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت با استفاده از آزمون میانگین و ضریب

تغییرات متغیرها و مؤلفه‌ها مورد ارزیابی قرار گرفتند. آسیب پذیری قانونی بر اساس جدول ۳ دارای بیشترین تأثیر

در امنیت سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت می‌باشد. کمبود بودجه و تجهیزات امنیتی و ضعف ضوابط، طرح‌ها و برنامه‌های مصوب امنیتی دارای آسیب پذیری بیشتری نسبت به سایر متغیرها هستند.

جدول ۳- آمار توصیفی مؤلفه‌های آسیب پذیری

انحراف استاندارد	میانگین		تعداد نمونه	مؤلفه‌ها
	خطای استاندارد	آماره		
۳۷.۴۴۲	۱.۹۱۳	۱۱۲.۳۶	۳۸۳	اجتماعی اقتصادی
۳۸.۴۲۴	۱.۹۶۳	۱۲۴.۹۶	۳۸۳	محتوایی
۳۷.۸۲۴	۱.۹۳۳	۱۳۱.۱۴	۳۸۳	مدیریتی
۳۸.۸۰۵	۱.۹۸۳	۱۳۳.۶	۳۸۳	ساختاری
۳۸.۸۳۲	۱.۹۸۴	۱۴۰.۴۴	۳۸۳	قانونی

ارزیابی همبستگی میان مؤلفه‌های آسیب پذیری

یکی از ابزارهای مناسب جهت تحلیل متغیرها، ضریب همبستگی پیرسون است که در این تحقیق مورد استفاده قرار گرفته است. ضریب همبستگی از روش‌های پر کاربرد جهت تعیین میزان رابطه بین دو متغیر محسوب گردیده و با علامت r نشان داده می‌شود. جدول ۴ همبستگی را میان مؤلفه‌های آسیب‌پذیری امنیت سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت که از جمع مؤلفه‌های مزبور به هر متغیر است را نشان می‌دهد، ارزیابی‌ها با توجه به جدول ۴ نشان می‌دهد که بین مؤلفه‌ها همبستگی مثبت وجود دارد. بین مؤلفه‌های تفرق قانونی و مدیریتی با نمره ۰.۷۸۶ بیشتری رابطه وجود دارد و کمترین رابطه مربوط به مؤلفه‌های قانونی و ساختاری است.

جدول ۴- همبستگی مؤلفه‌های آسیب پذیری امنیت سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت

مؤلفه‌ها		ساختاری	محتوایی	مدیریتی	قانونی	اجتماعی - اقتصادی
ساختاری	همبستگی پیرسون	۱	۰.۶۹۸	۰.۵۰۰	۰.۴۹۵	۰.۵۰۶
	معنی داری		۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
محتوایی	همبستگی پیرسون	۰.۶۹۸	۱	۰.۷۶۱	۰.۷۳۱	۰.۶۹۵
	معنی داری	۰.۰۰۰		۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
مدیریتی	همبستگی پیرسون	۰.۵۰۰	۰.۷۶۱	۱	۰.۷۸۶	۰.۶۵۹
	معنی داری	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰		۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
قانونی	همبستگی پیرسون	۰.۴۹۵	۰.۷۳۱	۰.۷۸۶	۱	۰.۶۵۲
	معنی داری	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰		۰.۰۰۰
اجتماعی - اقتصادی	همبستگی پیرسون	۰.۵۰۶	۰.۶۹۵	۰.۶۵۹	۰.۶۵۲	۱
	معنی داری	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	

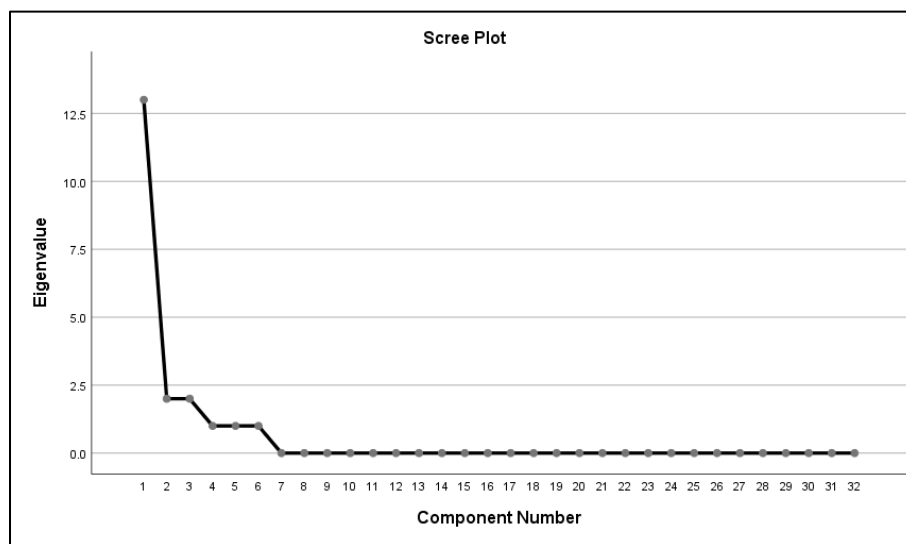
نتایج استنباطی

برای تعیین مهم ترین عوامل آسیب شناسی امنیت در مدیریت سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت از مدل تحلیل عاملی استفاده گردیده است. محاسبات انجام شده در جدول ۵ نشان می دهد که برای تعیین انسجام درونی داده‌ها برای بهره گیری از تحلیل عاملی از آزمون KMO و بارتلت استفاده شده است. در این بخش برابر ۰.۸۹۸ و اماره بارتلت برای تعیین عوامل موثر در امنیت سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت برابر ۱.۲۳۵ به دست آمده که ۰.۰۰۰ معنی دار است. یعنی داده‌های موجود برای تحلیل عاملی مناسب می باشند.

جدول ۵ - مقدار KMO و آزمون بارتلت

Sig	Bartlet Test	KMO	تحلیل عاملی
۰.۰۰۰	۱.۲۳۵	۰.۸۹۸	عوامل آسیب شناسی امنیت در سکونتگاه‌های غیررسمی

پس از آن همانطور که در شکل ۲ ملاحظه می گردد، برای تعیین نمودار سنگریزه ای مقدار ویژه و درصد واریانس استفاده گردید. بر این اساس ۶ عامل شناسایی شدند که در مجموع (۶۵.۲۲) درصد از واریانس کل را تبیین می کنند.

شکل ۲ - نمودار سنگریزه ای برای تعیین تعداد عوامل

جدول ۶ - عوامل استخراج شده با مقادیر ویژه و درصد واریانس قبل از چرخش

عوامل	مقدار ویژه	درصد واریانس	درصد تجمعی
عامل اول	۱۳.۰۲	۴۰.۶۷	۴۰.۶۷
عامل دوم	۲.۳۶	۷.۳۸	۴۸.۰۵
عامل سوم	۲.۱۷	۶.۷۹	۵۴.۸۴
عامل چهارم	۱.۱۹	۳.۷۲	۵۸.۵۶
عامل پنجم	۱.۱۱	۳.۴۸	۶۲.۰۴
عامل ششم	۱.۰۲	۳.۱۸	۶۵.۲۲

چرخش عامل‌ها و نام‌گذاری آنها

همانطور که ذکر گردید در این پژوهش برای آسان شدن تفسیر عامل‌ها و ساده کردن آنها از چرخش عاملی از نوع واریماکس استفاده شده است. جدول ۷ عوامل استخراج شده همراه با مقادیر ویژه و درصد واریانس را بعد از چرخش نشان می‌دهد. همانطور که ملاحظه می‌شود عامل اول بیشترین سهم (۱۶.۰۷ درصد) و عامل چهارم کمترین سهم (۶.۳۲ درصد) را در تبیین واریانس کل متغیرها دارند.

جدول ۷ - عوامل استخراج شده با مقادیر ویژه و درصد واریانس بعد از چرخش

عوامل	مقدار ویژه	درصد واریانس	درصد تجمعی
عامل اول	۵.۱۴۱	۱۶.۰۷	۱۶.۰۷
عامل دوم	۴.۰۹	۱۲.۷۷	۲۸.۸۳
عامل سوم	۳.۹۸	۱۲.۴۴	۴۱.۲۷
عامل چهارم	۳.۴۹	۱۰.۸۹	۵۲.۱۶
عامل پنجم	۲.۱۶	۶.۷۵	۵۸.۹۰
عامل ششم	۲.۰۲	۶.۳۲	۶۵.۲۲

هم‌چنین برای تعیین سطح معنی داری و بیان نقش هر متغیر در عامل مربوط، متغیرهایی مد نظر قرار گرفتند که بار عاملی بیش از ۰.۳ داشتند. در نهایت متغیرهایی که در هر یک از شش عامل مذکور قرار می‌گیرند، عبارتند از:

عامل اول: ائتلاف بین متخصصان امنیتی، نگرش یکپارچه، تعدد مدیریت‌های واگرا، هم‌افزایی نهادها، مشارکت سازمان‌های مردم‌نهاد، عدم تعریف دقیق قانون امنیت، تغییرات زیاد در سطوح مدیریت، تنوع فرهنگ، فقدان سازکارهای ایمنی و امنیتی، ناکافی بودن قوانین حمایتی، عدم تشریک مساعی، تعدد نگرش و دیدگاه‌های سیاسی، کمبود بودجه و تجهیزات

امنیتی، دستورالعمل‌هایی جهت مدیریت امنیتی، توزیع نامتوازن خدمات انتظامی، امنیت کافی جهت سرمایه گذاری، فقدان نظارت و کنترل در ساخت و ساز، وجود مهاجرین در سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت، ضعف ضوابط، طرح‌ها و برنامه‌ها، تلفیق جایگاه مدیریت امنیت، شفافیت قوانین، درآمدهای پایین ساکنین، سازکارهای تحقق بخش رویکردهای امنیتی، ظرفیت‌های آمایش امنیت، اختلافات فرهنگی، تراکم جمعیت، سستی بودن برنامه‌ریزی‌های امنیتی، عمیق بودن نابرابری‌های اجتماعی و فرهنگی، باورهای ضعیف متولیان، رواج فرهنگ قانون گریزی، بخشی بودن نظام برنامه‌ریزی، امنیت و ایمنی در رفت و آمد این عامل جای می‌گیرند که با توجه به ماهیت متغیرهای تأثیر گذار، مقدار ویژه ۲۳.۲۴ از واریانس کل را تبیین می‌کند.

عامل دوم: مشارکت سازمان‌های مردم نهاد، تعدد نگرش و دیدگاه‌های سیاسی، توزیع نامتوازن خدمات انتظامی، وجود مهاجرین در سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت، درآمدهای پایین ساکنین، ظرفیت‌های آمایش امنیت، تراکم جمعیت، سستی بودن برنامه‌ریزی‌های امنیتی، باورهای ضعیف متولیان، رواج فرهنگ قانون گریزی با مقدار ویژه ۱.۴۴، از واریانس کل را تبیین می‌کند.

عامل سوم: تلفیق جایگاه مدیریت امنیت، درآمدهای پایین ساکنین، اختلافات فرهنگی تراکم جمعیت، سستی بودن برنامه‌ریزی‌های امنیتی، عمیق بودن نابرابری‌های اجتماعی و فرهنگی، باورهای ضعیف متولیان، رواج فرهنگ قانون گریزی، بخشی بودن نظام برنامه‌ریزی با مقدار ویژه ۳.۹۹ از واریانس کل را تبیین می‌کند.

عامل چهارم: امنیت کافی جهت سرمایه گذاری و امنیت و ایمنی در رفت و آمد شب با مقدار ویژه ۱.۱۸ از واریانس کل را تبیین می‌کند.

عامل پنجم: کمبود بودجه و تجهیزات امنیتی، ضعف ضوابط، طرح‌ها و برنامه‌ها و شفافیت پایین قوانین با مقدار ویژه ۱.۳۰ از واریانس کل را تبیین می‌کند.

عامل ششم: تعدد نگرش و دیدگاه‌های سیاسی شفافیت پایین قوانین با مقدار ویژه ۰.۷۳ از واریانس کل را تبیین می‌کند.

جدول ۸ - مقدار عامل‌های ویژه آسیب پذیری امنیت سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت

متغیرها	عوامل	۱	۲	۳	۴	۵	۶
ائتلاف بین متخصصان امنیتی	۰.۷۶۷						
نگرش یک پارچه	۰.۷۵۴						
تعدد مدیریت‌های واگرا	۰.۷۴۳						
هم افزایی نهادها	۰.۷۴۰						
مشارکت سازمان‌های مردم نهاد	۰.۷۳۷	۰.۳۵۱					
عدم تعریف دقیق قانون امنیت	۰.۷۲۷						
تغییرات زیاد در سطوح مدیریت	۰.۷۲۱						
تنوع فرهنگی	۰.۷۰۲						
فقدان سازکارهای ایمنی و امنیتی	۰.۷۰۱						

					۰.۶۹۵	ناکافی بودن قوانین حمایتی
					۰.۶۸۱	عدم تشریک مساعی
۰.۳۵۹				۰.۶۷۸	۰.۶۶۴	تعدد نگرش و دیدگاه‌های سیاسی
	۰.۴۱۷				۰.۶۶۵	کمبود بودجه و تجهیزات امنیتی
					۰.۶۵۵	دستورالعمل‌هایی جهت مدیریت امنیتی
				۰.۳۸۱	۰.۶۵۳	توزیع نامتوازن خدمات انتظامی
		۰.۵۲۸			۰.۶۳۸	امنیت کافی جهت سرمایه گذاری
					۰.۶۳۷	فقدان نظارت و کنترل در ساخت و ساز
				۰.۴۱۵	۰.۶۲۶	وجود مهاجرین در سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت
	۰.۴۸۹				۰.۶۲۲	ضعف ضوابط، طرح‌ها و برنامه‌های
			۰.۴۴۶		۰.۵۹۲	تلفیق جایگاه مدیریت امنیت
۰.۳۶۸	۰.۳۹۶				۰.۵۸۶	شفافیت پایین قوانین
			۰.۶۳۹	۰.۳۴۶	۰.۵۸۳	درآمدهای پایین ساکنین
					۰.۵۷۲	سازکارهای تحقق بخش رویکردهای امنیتی
				۰.۳۳۳	۰.۵۶۴	ظرفیت‌های‌های آمایش امنیت
			۰.۴۸۶		۰.۵۶۳	اختلافات فرهنگی
			۰.۴۸۵	۰.۳۸۲	۰.۵۴۷	تراکم جمعیت
			۰.۴۳۸	۰.۴۳۸	۰.۵۳۷	سستی بودن برنامه‌ریزی‌های امنیتی
			۰.۴۶۵		۰.۵۱۱	عمیق بودن نابرابری‌های اجتماعی و فرهنگی
			۰.۳۶۹	۰.۳۷۵	۰.۵۰۵	باورهای ضعیف متولیان
			۰.۴۸۶	۰.۳۴۲	۰.۵۰۳	رواج فرهنگ قانون گریزی
			۰.۴۵۲		۰.۴۸۶	بخشی بودن نظام برنامه‌ریزی
		۰.۶۵۵			۰.۵۴۶	امنیت و ایمنی در رفت و آمد شب

بحث و نتیجه‌گیری

عده‌ای از نظریه‌پردازان معتقد هستند، احساس امنیت از امنیت مهمتر است. زیرا ادراکات و رفتارهای محیطی از امنیت در افراد تأثیر می‌گذارد. بنابراین لازمه حساس امنیت، وجود امنیت در جامعه می‌باشد. بهره‌گیری از فضا موجب تقویت عرصه عمومی در فضای شهری می‌گردد. احساس ناامنی موجب تهدید حضور پذیری افراد در فضای شهری می‌گردد، نشاط و سلامتی را مختل می‌کرده و مشارکت عمومی را به صفر می‌رساند.

. برای پاسخ به سؤالات تحقیق از آمارهای توصیفی و استنباطی بهره گرفته شده است. نتایج نشان می‌دهد متغیرهای کمبود بودجه و تجهیزات امنیتی و ضعف ضوابط، طرح‌ها و برنامه‌های مصوب امنیتی دارای آسیب پذیری بیشتری نسبت به سایر متغیرها هستند. بین مؤلفه‌های تفرق قانونی و مدیریتی با نمره ۰.۷۸۶ بیشتری رابطه و همبستگی وجود دارد. در تحقیق گودرزی (۱۳۹۸)، سالار (۱۳۹۹)، مصطفی (۲۰۱۶)، مؤلفه‌های مدیریتی و سرمایه اجتماعی، دنیل (۲۰۲۰)، نیز به مؤلفه قانونی

و سرمایه اجتماعی از مؤلفه‌های مدیریتی اشاره دارند که با نتایج آن همخوانی دارد. یافته‌های استنباطی نشان داد: در عامل اول نگرش یکپارچه در مدیریت امنیتی و نبود ائتلاف بین متخصصان حوزه‌های امنیتی، در عامل دوم، سستی بودن برنامه‌ریزی‌های امنیتی و تعدد نگرش و دیدگاه‌های سیاسی در سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت، عامل سوم، رواج فرهنگ قانون‌گریزی، اختلافات فرهنگی و تراکم جمعیت، عامل چهارم، عدم امنیت و ایمنی کافی در رفت و آمد شب، عامل پنجم، ضعف ضوابط، طرح‌ها و برنامه‌های مصوب و عامل ششم، شفافیت پایین قوانین دارای بیشترین تأثیر در آسیب‌پذیری سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت می‌باشند. در تحقیق فیلیپو (۲۰۲۰)، ناصر (۲۰۱۳)، بخشنده (۱۳۹۹)، امانپور (۱۳۹۸)، معروفی (۱۳۹۷)، عبدی (۱۳۹۶) که به مؤلفه‌های اجتماعی، فرهنگی، جامعه‌شناسی امنیت اشاره دارند همخوانی دارد.

نتایج نشان می‌دهد ضعف ضوابط، طرح‌ها و برنامه‌های مصوب و کمبود بودجه و تجهیزات امنیتی از متغیرهای تأثیرگذار بر امنیت سکونتگاه‌های غیررسمی پایتخت است و در این زمینه باید گفت آسیب‌پذیری مدیریتی، قانونی و ساختاری سبب ناامنی، قانون‌گریزی، اختلافات فرهنگی و عدم امنیت و ایمنی در قبال سکونتگاه‌های غیررسمی کلانشهر تهران می‌گردد.

منابع

- امانپور، س.، و پیری، ف. (۱۳۹۸). بررسی هویت اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی زنان در بوستان‌های شهر اهواز. فصلنامه انتظام اجتماعی، ۱۱(۳)، ۱۶۳-۱۸۸.
- بخشنده رحمتی، س.، بهیان، ش.، و حقیقتیان، م. (۱۳۹۹). مقایسه احساس امنیت اجتماعی زنان در شهر تهران. پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، ۱۳(۴۹)، ۱۱۱-۱۳۹.
- پوراحمد، ا. (۱۳۹۳). قابلیت سنجی تحلیل خدمات شهری با استفاده از تکنیک VIKOR (مطالعه موردی شهر بناب). برنامه ریزی فضایی، ۴(۲)، ۱-۱۶.
- پورحصاری، م. (۱۴۰۱). بررسی مؤلفه‌های تأثیرگذار بر بهبود کیفیت پیاده‌راه‌ها با تأکید بر امنیت شهری (نمونه موردی پیاده‌راه امام خمینی غربی شهر اهواز). پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، ۱۵(۴)، ۱۳۱-۱۶۰.
- جعفری، خ.، مسگرزاده، س.، و میرزاخانی، م. (۱۳۹۷). عوامل تأثیرگذار بر امنیت اجتماعی شهروندان تبریز. مطالعات جامعه‌شناسی، ۱۱(۳۸)، ۶۱-۸۳.
- خلیجی، م.ع.، صادقی، ع. (۱۳۹۹). ارزیابی احساس امنیت شهری با رویکرد پایدار ملی (مورد مطالعه: استان کردستان). پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، ۱۳(۱)، ۱۴۰-۱۵۹.
- خوش‌فر، غ.، محمدی، آ.، محمدزاده، ف.، محمدی، ر.، و اکبرزاده، ف. (۱۳۹۴). امنیت اجتماعی و سلامت اجتماعی (مطالعه موردی: جوانان ۲۹-۱۵ ساله شهر قاین). مجله مطالعات اجتماعی ایران، ۹(۱)، ۷۱-۱۰۲.

- خلیجی، م.ع. (۱۳۹۹). آسیب شناسی امنیت کلانشهرها با تأکید بر مدیریت حریم پایتخت. پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، ۸(۳۰)، ۶۳-۸۴.
- سالار، ر. ا.، مستجابی، ح.، رضائی، م.، و رمضانزاده، س. (۱۳۹۹). تأثیر تعامل مدیریت شهری بر امنیت اجتماعی. پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، ۱۳(۴۹)، ۱-۲۶.
- شکریگی، ع.، و رادین، پ. (۱۳۹۵). بررسی عوامل مرتبط با احساس ناامنی اجتماعی زنان در فضاهای شهری (با تأکید بر ویژگی‌های کالبدی شهری). مطالعات اجتماعی روان شناختی زنان، ۱۴(۲)، ۸۷-۱۲۶.
- عبدی، ع.، کرمی، ت. ا.، و مستجابی، ح. (۱۳۹۶). تبیین مفهومی پیامدهای امنیتی حاشیه نشینی شهری و مساله تعلق مکانی. انتظام اجتماعی، ۹.
- گودرزی، س. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر متغیرهای اجتماعی مرتبط با پلیس بر احساس امنیت اجتماعی. فصلنامه انتظام اجتماعی، ۱۱(۴)، ۱۶۳-۱۹۰.
- محسن، م.، اسعد، خ.، و جعفر هزار، ج. (۱۳۹۷). بررسی مشارکت شهروندان در برقراری نظم و امنیت شهری و عوامل مرتبط با آن نمونه موردی: شهر ارومیه. پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران (پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی)، ۱۳۹۷(۲۲)، ۱۷-۳۲.

- Carmona, M. (2019). Principles for public space design, planning to do better. *Urban Design International*, 24(1), 47-59, retrieved from: <https://link.springer.com/article/10.1057/s41289-018-0070-3>.
- Carmona, M., Heath, T., Tiesdell, S., & Oc, T. (2010). *Public places, urban spaces: the dimensions of urban design*: Routledge, retrieved from: <https://www.amazon.com/Public-Places-Urban-Spaces-Second/dp/1856178277>
- De Filippi, F., Cocina, G. G., & Martinuzzi, C. (2020). Integrating Different Data Sources to Address Urban Security in Informal Areas. The Case Study of Kibera, Nairobi. *Sustainability*, 12(6), 2437, retrieved from: <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/6/2437>
- Kaldor, M. (2018). *Global security cultures*: John Wiley & Sons, Retrieved from:
- Krahmann, E. (2010). *States, citizens and the privatisation of security*: Cambridge University Press, retrieved from: <https://www.cambridge.org/core/books/states-citizens-and-the-privatisation-of-security/7F49C4E4833CAFE070ECCFAB2C6F8CB2>
- Lacinák, M., & Ristvej, J. (2017). Smart city, safety and security. *Procedia engineering*, 192, 522-527, retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S187770581732636X>
- Leon, D. S. (2020). Urban Security Policies and Their Effects on Collective Efficacy. In *Violence in the Barrios of Caracas* (pp. 125-154): Springer, retrieved from: <https://www.springer.com/gp/book/9783030229399>

- Mitchell, K., & Beckett, K. (2008). Securing the global city: Crime, consulting, risk, and ratings in the production of urban space. *Indiana Journal of Global Legal Studies*, 15(1), 75-99, retrieved from:
<https://www.semanticscholar.org/paper/Securing-the-Global-City%3A-Crime%2C-Consulting%2C-Risk%2C-Mitchell-Beckett/752710f68484defa6241f2757645bbda3649dc74>
- Muaafa, M., & Ramirez-Marquez, J. E. (2016). Engineering management models for urban security. *IEEE Transactions on Engineering Management*, 64(1), 29-41, Retrieved from:
<https://ieeexplore.ieee.org/document/7797517>
- Naceur, F. (2013). Impact of urban upgrading on perceptions of safety in informal settlements: Case study of Bouakal, Batna. *Frontiers of Architectural Research*, 2(4), 400-408, Retrieved from:
<https://www.mendeley.com/catalogue/d1155690-ee3c-3035-9021-3fbf418b18b8/>
- Palidda, S. (2016). The Governance of Urban Security: Ignored Insecurities and the Securitization of Urban Space (Milan's Case Study). In *Governance of Security and Ignored Insecurities in Contemporary Europe* (pp. 141-156): Routledge.
- Peoples, C., & Vaughan-Williams, N. (2014). *Critical security studies: An introduction*: Routledge.
- Rondinelli, D. A. (2019). *Urban and regional development planning: policy and administration*: Cornell university press.
- Singerman, D. (2011). *Cairo contested: Governance, urban space, and global modernity*: Oxford University Press.
- Terziev, V. (2019). Social activity and human resources as social development factors. *International E-Journal of Advances in Social Sciences*, 5(13), 283-289 Retrieved from:
<http://ijasos.ocerintjournals.org/tr/download/article-file/704947>

Security Pathology of Metropolises with an Emphasis on the Management of Informal Settlements in Tehran Metropolis

Mahdi Parvin¹, Alireza Estelaji^{2*}

¹Department of Geography and Rural Planning, Islamic Azad University, Yadgar Imam Khomeini Branch, Shahre rey Tehran, Iran

² Department of Geography and Rural Planning, Islamic Azad University, Yadgar Imam Khomeini Branch, Shahre rey Tehran, Iran

Abstract

In recent decades, security has become a very important challenge with the increase in population, the change of generations and different cultures in metropolises, and lifestyle changes. Security is related to satisfaction, comfort of citizens, and desirability of life in the form of sustainable human development and an indicator of quality of life. The feeling of insecurity threatens the presence of people in the urban space, disrupts vitality and health, and reduces public participation. Based on this, the current research has been carried out with the aim of analyzing the security of metropolises with an emphasis on the management of informal settlements in Tehran and determining the factors affecting the insecurity of Tehran. This research is applied in terms of purpose and is descriptive, survey-based, and analytical in nature. Using the simple random sampling method and based on Cochran's formula, the sample size is estimated to be 383 people, and to identify the security components and variables, a questionnaire tool was used in the form of five structural, managerial, content, legal, and socio-economic components. has been studied.

The findings indicate that, in the first factor, the integrated attitude in security management and the lack of coalition between security experts; in the second factor, the traditionality of security planning and the multiplicity of political attitudes and views in the informal settlements of Tehran; and in the third factor, the prevalence of The law abiding culture, cultural differences, and population density the fourth factor the lack of sufficient security and safety in night travel; the fifth factor the weakness of approved regulations, plans, and programs; and the sixth factor the low transparency of laws have the greatest impact on the vulnerability of settlements. They are unofficially Tehran.

Weakness of regulations, approved plans and programs, and lack of budget and security equipment are among the variables affecting the security of informal settlements in Tehran, and in this context, it should be said that managerial, legal, and structural vulnerability causes insecurity, lawlessness, cultural differences, and a lack of safety and security. It is for the informal settlements of Tehran metropolis.

Keywords: Security, Pathology, Management, Informal settlements of Tehran.